

Ανοιχτή επιστολή προς τον πρέσβη της τουρκικής δημοκρατίας στην Αθήνα σχετικά με την επιστροφή από το μουσείο Κωνσταντινουπόλεως επιτύμβιας στήλης που μετεφέρθη εκεί από τη Νίσυρο το 1900

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Διαμ. Χαροφύλης*

Εξοχότατε κ. πρέσβη

Κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στο μουσείο της Ακροπόλεως, ο ερευνητής πρωθυπουργός της Τουρκίας κ. Νταβούτ Γουλνιού, επισκέφθηκε κατά σειράν αυτό που είχε θέλει και ο επί του παλαιού υπουργός της χώρας σας κατά την επίσκεψή του στο ίδιο μουσείο, τον Μάιο του 2010. Διήλωσε δηλαδή, αυτό που κάθε υπεύθυνος πολιτής του κόσμου δεσφεί αυτονόητα. Ότι το κληθέν από διάφορα κράτη μνημεία πολιτισμού, πρέπει να επιστραφούν στις χώρες στις οποίες ανήκουν. Συζητούσαμε τον κ. πρωθυπουργό για την δήλωση αυτή. Θέλαμε όμως να σας γνωστοποιήσουμε, αν δεν το γνωρίζετε, το κάτωθι περιστατικό, με την βεβαιωμένη πρόκληση να προεβλήθη το αίτημά μας στις αρμόδιες Υπηρεσίες της πατρίδας σας:

Στο αρχαιολογικό μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως εκτίθεται επιτύμβια στήλη, γνωστή ως "Ο ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ". Φωτογραφία και λοιπά στοιχεία υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Εταιρείας Νισυριανών Μελετών, www.nisyrakosmelates.gr στην αρχική σελίδα. Κεφ. «Νισυριακή Βασίλισσα» σε Ξένα μουσεία.

Χρονολογείται μεταξύ των ετών 480-450

Επιτύμβια στήλη, Ο ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ, στο μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως

η Χ. είναι από μάρμαρο, με ύψος 1,83 μ. πλάτος 54-62 εκ. και τεκτονικής που εκραμώθηκε κυρίως στην ακατοική Ελλάδα. Αναφερθή το 1897 κατά τη διάρκεια εκσκαφής στο κτήμα Παπάσου στο Μανδράκι Νισύρου και για να απορριφθεί η απαγωγή της, εκκρήθη στο προαίτιο του Ναού της Παναγίας της Πτοομπίσσης.

Το 1900 όμως οι Τούρκοι, οι οποίοι κατήχησαν το Δωδεκάνησο την εποχή εκείνη, πληροφόρηθηκαν την ανεύρεση της στήλης, την κατέλασαν και την απέστειλαν στην Κωνσταντινούπολη με πλοίο της Τελωνοφυλακίας, το οποίο ανήκε στην εθνική για το σκοπό αυτό στο Νίσυρο.

Τη στήλη της μεταφοράς στο λιμάνι του ναυαγίου και της φορτώσεώς της στο πλοίο,

παρακολούθησε νεαρός τότε, ο μετέπειτα αρχιεπίσκοπος, συμπρωτάρχης μας ακριμνιστός Λάζαρος Κοντοβέρδος, ο οποίος με έμμετρο τρόπο καταγράφηκε τα συναισθήματα που τον πλημμύριζαν βλέποντας την απαγωγή ενός εδωμένου δαίμοντος του πολιτισμού της πατρίδας του. Αργότερα, τον Ιανουάριο του 1958, κάτοικος των ΗΠΑ πλέον, δημοσίευσε σχετικά άρθρο στην ομώνυμη εφημερίδα ΑΤΛΑΝΤΙΣ περιγράφοντας το συντομικά συμβάν.

Την προέλευση της στήλης του «Εθνίου της Νισύρου» αποδεικνύει χωρίς καμιά επιβρόχην η διεθνής επιστημονική κοινότητα. Εκείνη περιγράφει με αναλύσεις, εκείνα και εκτιμήσεις, καθώς και με επιβεβαιώσεις της μουρκετικής προέλευσώς της, συντονισμένα στις σύγχρονες με την ανεύρεσή της μελέτες, των διεθνών ετήσιων αρχαιολογικών:

α - «Επιτύμβια στήλη ανακαλυφθείσα εις Νίσυρον», υπό SALOMON REINHARDT, Revue Archéologique, (1901), σελ. 159 β - «Στήλη της Νισύρου», υπό HENRI LECHAT, Revue des Etudes Grecques XVI (1901), σελ. 420.

γ - «Επιτύμβια στήλη ενός διακοβόλου» υπό GUSTAVE MENDEL, Catalogue des Sculptures Grecques, Vol. I No II (1912) σελ. 73.

Ο Gustave Mendel πλαν εμπλεκτής αρχαιολόγος του μουσείου Κωνσταντινουπόλεως κατά την εποχή της εκεί μεταφοράς της στήλης. Κατήχησε τριήμερο διάλογό της ελληνικής, ρωμικής και βυζαντινής γλυπτικής στην γαλλική γλώσσα.

δ - «Σημειώσεις επί της ελληνικής γλυπτικής», υπό CHARLES WALSTON, Cambridge (1927).

Η στήλη αυτή, αποτελεί ένα από τα πολλά εκθέματα του μουσείου της Κωνσταντινουπόλεως, και είναι αμφίβολο αν προκαλεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των επισκεπτών του. Αν όμως επιστραφεί στη Νίσυρο, θα αποτελέσει το σημαντικότερο εκθέμα του νέου αρχαιολογικού μουσείου του ναυαγίου μας, και η σκεπτική επεξηγηματική πινακίδα που θα τοποθετηθεί, θα έχει ένα ιδιαίτερο συμβολισμό, αφού, όχι μόνο θα πιστοποιεί την συμφωνία λόγων και έργων της πολιτικής ηγεσίας της χώρας σας, αλλά θα προέχει και εντύπωση στους κιλιάδες επισκέπτες του μουσείου. Γνωστό είναι και παρά πολλοί συμπατριώτες σας, αποσπώντων μια τρανή αποδείξη ότι επί τέλους, αυτό που έχει δηλώσουν αλλά κανείς σκεδόν δεν το πράττει, όρισε να υλοποιηθεί.

Ναυίζουμε λοιπόν ότι είναι και προς το συμφέρον της πατρίδας σας η επιστροφή της στήλης στο μουσείο της Νισύρου, και μάλιστα θα μπορούσε να δοθεί και μεγάλη δημοσίωση, στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας που εγκαινιάσε ο νέος δήμαρχος Νισύρου με τους ομολόγους του των απέναντι τουρκικών εκτίμη.

Με την έκφραση, των πλέον εϊκρινών ενδιών μας για το νέο έτος, και της ιδιαίτερης εκτιμήσεώς μας, διατελούμεν
Ο Κωνσταντίνος Διαμ. Χαροφύλης είναι Αντιπρόεδρος, πρώην Υπουργός Α.Ε., Πρόεδρος Εταιρείας Νισυριανών Μελετών